

Od varešky k peru...

To je názov výstavy, ktorú zajtra (v utorok 4. apríla 2017) sprístupnia verejnosti v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. Odborní pracovníci Literárneho a hudobného múzea ju pripravili pri príležitosti 160. výročia narodenia a 75. výročia úmrtia významnej slovenskej dejateľky, spisovateľky, redaktorky, autorky prvého slovenského románu, ale aj skúsenej a pokrokovej propagátorky gastronómie Terézie Vansovej. Ku kuchárskemu remeslu bola vedená od detstva a neskôr ho sama zúročila v periodiku Dennica, v ktorom uverejňovala recepty a rady gazdinkám. V knižnej podobe ich vydala v roku 1914 pod názvom Nová kuchárska kniha. Zhromaždila v nej vyše 900 receptov a praktických rád.

Terézia Vansová strávila rok v Banskej Bystrici ako dvanásťročná žiačka dievčenskej školy profesora Karola Orfanidesa, aby sa zdokonalila v nemčine. V zbierkovom fonde ŠVK - Literárneho a hudobného múzea sa nachádza z tohto obdobia jej vlastnoručne vyrobený zošit príkladov z nemčiny, písaných švabachom. Keď sa 15. júna 1911 v meste natrvalo usadila aj s manželom a chovanicom, v ich dome na Fortničke sa stretávala s umeleckými osobnosťami mesta a okolia. Jej susedom bol napríklad hudobný skladateľ Viliam Figuš Bystrý, Elena Maróthy Šoltésová, či rodina evanjelického farára Jána Slávika. Práve tam vytvorila Terézia Vansová mnohé literárne a osvetové práce. Napriek osobným i profesijným problémom kráčala cestou životom so vztyčenou hlavou. Dožila sa vysokého veku - osemdesiatich piatich rokov. Posledné miesto jej odpočinku na banskobystrickom evanjelickom cintoríne v Lazovnej ulici, už niekoľko rokov uctieva aj účastníčky festivalu Vansovej Lomnička. Výstava Od varešky k peru - sprístupňuje artefakty a predmety z fondu Literárneho a hudobného múzea, konkrétne jej kuchynské a písacie potreby, osobné predmety, korešpondenciu i vzácne fotografie. Zároveň tlmočí Vansovej odkazy, odpozorované zo skúseností, ktoré sú aktuálne aj pre súčasnú i budúcu generáciu.

Kurátorka výstavy je Zlata Troligová, výtvarne a technicky spolupracovala Radka Čabrádiová. Výstava Od varešky k peru - potrvá v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici do 26. mája t.r.

Lubica Laššáková